

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

סא.

עין משפט
גד מצוה

ק א מיי פיי"ב מהל' מ"א
הלכה ט סמג לאון
קמח טו"ע י"ד סי' קכה
סעיף ה'
קא ב ג ד ה ו ז ח ט
מיי פיי"ג ע"ש הלכה
ג ד ה ו ועיין בהשגות סמג
לאון קמח טו"ע י"ד סי'
קל סעיף א'
קב י מיי ע"ש הל' ו'
קג ב מיי ע"ש הלכה א'
סמג ע"ש טו"ע ע'
סי' קל סעיף ט'

התם דקאזיל מיניה ומיניה. פ"ה שהולך ומתגלגל כל שעה ע"י
שהוא מנגלגלו ומורידו לצור הלכך שלא בחמתו לא
דחיישין דלמא נגע לפי הדומה משמע שרש"י רוצה לומר דמגע
עובד כוכבים שלא בזוונה ע"י דבר אחר אסור בשמיה והכא
שהשכירותו בחמתו היינו לפי שלא
היה אחרו צידו אלא סמוך לצור
וזרקא ומ"מ שלא בחמתו אסור אע"פ
שזריקה צב טהור כיון שהוא סמוך
החמירו ביין דלמא נגע וכן פירש
רש"י צ"ע נכס רש"י וחלק בין זורק
מכנגדו לזורק למרחוק מיהו לא יתכן
דפרישית לעיל (ו) :

המטרה יינו ש"ע עובד כוכבים.
פירוש רש"י צמחורה
צמחא כגון שכתב לו התקבלתי דהוה
ליה יינו של ישראל ודקדקתי ספח
והוה ספח פירושא דרישא צמח צמית
לרה"ר ובעיר ישראלים ועובדי כוכבים
דריס זה מותר ואע"פ שאין מפתח
וחותם צד ישראל ואע"ג דגמרא
צמחיתא צמח צמח צמח צמח צמח
אחרת שאין ישראל דר באותה חזר
מפתח וחותם הכל שאני כיון שפתח
פתוח לרה"ר צמח שכולה עובדי
כוכבים אסור ואף צמח פתוח כיון
שאין כאן מפתח וחותם והקשה ר"ת
הכי פריך בגמרא הא איכא רובלין
המחזירין צמחיות וכי מה ידעו
הרובלין שיראו היין צמחו של עובד
כוכבים בלא מפתח וחותם שהוא של
ישראל שירא העובד כוכבים מהם
אין לדמות לעיר ישראל ועובדי כוכבים
דריס זה שחמיר רש"י כאן אף בלא

מפתח וחותם דהתם ירא העובד כוכבים שמה אחרו ישראל אמר
לישראלים הדריס שם לתת לב על יינו אכל רובליים עובדים לפי
שעה מה ידעו ועוד שמדמה אשפה ודיקלא לפתח פתוח וכי מה
על הדקל ועוד למאי דמפרש בגמרא אי למ"ח אי לר"ש בן אלעזר דאפילו צמח
מותר משום דעובד כוכבים אחר מירתת וזה תימה גדולה דכיון שאין ע"פ
ירא מן המוכר כי יעליל עליו כי מה חושש המוכר אל עובד כוכבים שפתח לו
חילוק יא בין עובד כוכבים זה לעובד כוכבים אחר ר"ת המוכר יינו של ישראל הוא ועוד קשה
מכלל דרישא לאו צמח מיירי לכן נראה לר"ת להעמיד משנתנו צמח מפתח וחותם וכן פירש
כוכבים התקבלתי והלכך צמח ישראל ועובדי כוכבים דריס זה ופתח פתוח לרה"ר אע"פ
וחותם צדו שהעובד כוכבים ירא פן יראה ישראל טורח ומזיף יגד לישראל שטיהרו ויפסיד
בזד הצור של יין דאסירנא צמח לו מלוה עליו דהתם כיון שאין מפתח וחותם סמוך על זה
יחא דאף צמח עובדי כוכבים כיון שיש מפתח וחותם לנו להחזיר משום רובלין שיראהו
ישראל הוא וכן ירא ממקום דאיכא אשפה ודיקלא כמו צמח פתוח ואחתי נמי שפיר
אחר אי לא חיישין לגומלין דצמח עובד כוכבים אחר ר"ת יינו של ישראל עובד
וחותם אין לחוש שיטורח הנפקד עובדי כוכבים כי להחזיר ר"ת אמרינן צמחיתא
עובד כוכבים ישראל דר בחזר אחרת מותר והוא שיש מפתח וחותם והוא
לרה"ר צמח שכולה עובדי כוכבים אסור ואע"פ שיש מפתח וחותם צדו ולא יועיל
וצריח שאין רובליים עובדים דרך שם שלא ירגישו דכיון שלא עובד כוכבים הוא
כוכבים ישראל דר בחזר אחרת אסור לר"ת אע"פ שיש מפתח וחותם ויפסיד
וחותם שרי אכל בלא מפתח וחותם אין להחזיר כיון (1) שצמח העובד כוכבים
צמח לו מלוה על היין דהתם איכא תרתי לטיבותא יינו של ישראל וצמח ישראל כמו
ר"ת מהך דפרי' לעיל והיכא דישאל דר באותה חזר שהיין מונח שם לא שאל ביינו של
בלא מפתח וחותם כדאמר ליה ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן
ונכנס דתנן אין השומר צריך להיות יושב ומשמר אע"פ שהוא יואל ונכנס בו וא"ת
מפתח וחותם כיון שהעמדתו צמח מפתח וחותם וצ"פ דחולין (דף ג. ו.)
לכתחלה לא והתן אין השומר צריך בו ומה ר"ת הוא זה שאלו הלא שיש
צמח מפתח וחותם ועלה מפרש (ה) אין השומר צריך בו אלא אפילו יואל ונכנס
הכי מטרה יינו של עובד כוכבים צמח עובד כוכבים צמח עובד כוכבים צמח עובד
לאסור אותם היינו שקונין העובדי כוכבים מישראל ומוליקין אותם ממקום הול
בצמח מלא חשוקים ושושים כפולים מצד זה ומצד זה דלא תנן המטרה יינו של
יש מפתח וחותם וכיון דקיימא לן כר"א דשרי בחותם אחד אין לנו לחלק בין חותם
גם שני חותמות ואחרי כן מלא טעם להחזיר דדוקא מטרה יינו של עובד כוכבים
אכל הכא כיון שטורח כל כך שלוקח אותו מישראל וגם מחמתו חותם צמח
טורח ועל סמך היתר זה שמה יין שהוצא מאלגירי"א צמח הענין ועוד הארבע
מעמדין (דף לא.) ד"ה דאמר וס: ד"ה השולח: **והאיכא** רובלין. ואע"ג דמקנת
יתגנו על צמחיהן לפי דרכם היו עובדים שם: **והר"ן** ברשות הרבים דמי. פי' צמח
ואם הבית שהיין בו סגור דליכא למיחש שיכנס (2) זה העובד כוכבים ואפילו הוא
מישראל שנגדו כיון שאין העובד כוכבים דר צמח היין ודוקא ציום אכל צמחיהן

דקאזיל מיניה ומיניה. שהולך ומתגלגל הכלי כל שעה ע"י שהוא
מנגלגלו ומורידו לצור הלכך שלא בחמתו לא דחיישין דלמא נגע:
מתני' המטרה יינו של עובד כוכבים. שעשאו צמחות למוכרו
לישראל ולא נתן דמים עכשיו לעובד כוכבים עד שימכרו ונתנו
ברשותו של עובד כוכבים: **מותר.**
דמירתת ליה עובד כוכבים ולא נגע
דאמר דלמא חזו לי הני ישראל דעברי
צמח"ר ומפסידנא ואפילו אין מפתח
וחותם (א) שרי והוא שאין לו כלום
על אותו יין כגון שכתב לו התקבלתי
ממך כדאמרין לקמן צמח צמח:
ר"ש בן אלעזר כו'. מפרש בגמרא (ב) צמח:
המטרה יינו של עובד כוכבים כו'
מותר. אם בית פתוח לרשות הרבים
כדפרי' לעיל: **אכל אם רוצה כו'.**
שהיין נעשה לו משכון והוא יושב לו
מלוה על היין אסור ללא מירתת
דקבר אי חזו לא מפסידנא דמי מצע
לי אמינא דידי הוא: **גמ' רובלין.**
מוכרין צמחים וישראלים הן עוברין
מעיר לעיר ומירתת עובד כוכבים
דלמא חזו לי דרך רשות הרבים:
דלמיס וצמח. שאין נכנסין זה אלא
צמח וכו' ידעי כי עיילי זה ומאי
למיקס עלה הריש שפתח: **וחלון**
כרה"ר דמי אפילו בית פתוח לחזר
וחלון פתוח לחזר צמח"ר כנגד פתח
הבית כמאן דפתח לרה"ר דמי. לטון
אחר חלון של ישראל פתוח כנגד פתח
הבית כרה"ר דמי וכן עיקר: דרך
אשפה לעמוד צמח אשפה עליה:
דיקלא דקל של ישראל נגד הפתח
ומתירא העובד כוכבים עכשיו ועלה
ליטול פירות ויראנו נוגע: **פסיק רישא.** של דקל ומעמה אין צו
פירות: **ומאן דאמר** מימר אמר עובד כוכבים למה ליה דסליק התם:
צמח

סברא היא זו שניח העובד כוכבים ליגע בן אלעזר דאפילו צמח עובד כוכבים
על הדקל ועוד למאי דמפרש בגמרא אי למ"ח אי לר"ש בן אלעזר דאפילו צמח
מותר משום דעובד כוכבים אחר מירתת וזה תימה גדולה דכיון שאין ע"פ
ירא מן המוכר כי יעליל עליו כי מה חושש המוכר אל עובד כוכבים שפתח לו
חילוק יא בין עובד כוכבים זה לעובד כוכבים אחר ר"ת המוכר יינו של ישראל הוא ועוד קשה
מכלל דרישא לאו צמח מיירי לכן נראה לר"ת להעמיד משנתנו צמח מפתח וחותם וכן פירש
כוכבים התקבלתי והלכך צמח ישראל ועובדי כוכבים דריס זה ופתח פתוח לרה"ר אע"פ
וחותם צדו שהעובד כוכבים ירא פן יראה ישראל טורח ומזיף יגד לישראל שטיהרו ויפסיד
בזד הצור של יין דאסירנא צמח לו מלוה עליו דהתם כיון שאין מפתח וחותם סמוך על זה
יחא דאף צמח עובדי כוכבים כיון שיש מפתח וחותם לנו להחזיר משום רובלין שיראהו
ישראל הוא וכן ירא ממקום דאיכא אשפה ודיקלא כמו צמח פתוח ואחתי נמי שפיר
אחר אי לא חיישין לגומלין דצמח עובד כוכבים אחר ר"ת יינו של ישראל עובד
וחותם אין לחוש שיטורח הנפקד עובדי כוכבים כי להחזיר ר"ת אמרינן צמחיתא
עובד כוכבים ישראל דר בחזר אחרת מותר והוא שיש מפתח וחותם והוא
לרה"ר צמח שכולה עובדי כוכבים אסור ואע"פ שיש מפתח וחותם צדו ולא יועיל
וצריח שאין רובליים עובדים דרך שם שלא ירגישו דכיון שלא עובד כוכבים הוא
כוכבים ישראל דר בחזר אחרת אסור לר"ת אע"פ שיש מפתח וחותם ויפסיד
וחותם שרי אכל בלא מפתח וחותם אין להחזיר כיון (1) שצמח העובד כוכבים
צמח לו מלוה על היין דהתם איכא תרתי לטיבותא יינו של ישראל וצמח ישראל כמו
ר"ת מהך דפרי' לעיל והיכא דישאל דר באותה חזר שהיין מונח שם לא שאל ביינו של
בלא מפתח וחותם כדאמר ליה ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן דאמר ר' יוחנן
ונכנס דתנן אין השומר צריך להיות יושב ומשמר אע"פ שהוא יואל ונכנס בו וא"ת
מפתח וחותם כיון שהעמדתו צמח מפתח וחותם וצ"פ דחולין (דף ג. ו.)
לכתחלה לא והתן אין השומר צריך בו ומה ר"ת הוא זה שאלו הלא שיש
צמח מפתח וחותם ועלה מפרש (ה) אין השומר צריך בו אלא אפילו יואל ונכנס
הכי מטרה יינו של עובד כוכבים צמח עובד כוכבים צמח עובד כוכבים צמח עובד
לאסור אותם היינו שקונין העובדי כוכבים מישראל ומוליקין אותם ממקום הול
בצמח מלא חשוקים ושושים כפולים מצד זה ומצד זה דלא תנן המטרה יינו של
יש מפתח וחותם וכיון דקיימא לן כר"א דשרי בחותם אחד אין לנו לחלק בין חותם
גם שני חותמות ואחרי כן מלא טעם להחזיר דדוקא מטרה יינו של עובד כוכבים
אכל הכא כיון שטורח כל כך שלוקח אותו מישראל וגם מחמתו חותם צמח
טורח ועל סמך היתר זה שמה יין שהוצא מאלגירי"א צמח הענין ועוד הארבע
מעמדין (דף לא.) ד"ה דאמר וס: ד"ה השולח: **והאיכא** רובלין. ואע"ג דמקנת
יתגנו על צמחיהן לפי דרכם היו עובדים שם: **והר"ן** ברשות הרבים דמי. פי' צמח
ואם הבית שהיין בו סגור דליכא למיחש שיכנס (2) זה העובד כוכבים ואפילו הוא
מישראל שנגדו כיון שאין העובד כוכבים דר צמח היין ודוקא ציום אכל צמחיהן

(א) [ג'ל' צמח] (ב) [ע'ר] [מ'ס]
ע"כ ד"ה [ג'ל' צמח] (ג) [מ'ס]
(ד) [ע'ל'ס] (ה) [ג'י' מ'ס]
עד ששע ומשמר ובלה כו'
א"ע"פ [כו' וכו'] (ו) [צ"ק] [פ.ב.]

הגהות הב"ח
(א) במשנה אסור (עד
שישע ומשמר) תל"מ ו"ז
ס"א עד שירשיב שומר:
(ב) שם אינו מנימו כ"ל
ואת ו' נמחק: (ג) רש"י
ד"ה מותר וכו' וחומס
בידו שרי: (ד) תוס' ד"ה
התם וכו' דפרישית לעיל.
צ"כ נדק טו ג"ה ה"ג:
(ה) ד"ה המטרה וכו'
ויפסיד מולמכור:
(ו) בא"ד צמחיתא
שהפקידו: (ז) בא"ד
אין להחזיר כיון שהוא
ברשות: (ח) בא"ד ו"ל
ד"ה וכו' מפתח וחומס
ועלה מפתח. צ"כ פירוש
דהשתא דטולה [עובדי
כוכבים אסור] אף צמח
מפתח וחומס הא דקמני
עד שישע ומשמר בכל גוונא
קמני אף שאין מפתח
וחומס ועלה מפתח אין
השומר כו' דאף צמח
ונכנס מותר אפי' אין
מפתח וחומס: (ט) ד"ה
וחלון וכו' שיכנס בו
העובד כוכבים אפי' הוא:

מוסף רש"י
המטרה יינו של עובד
כוכבים. ישראל שדק
ענינם של עובדים צמח
כדי למכור לישראל ואין
טורח מעת לעת שם עד
שימכרו לאחר זמן וטורח
ברשותו של עובדי (ע"כ)
(1) והלכה כותב לו
התקבלתי. אם כותב לו
העברתי התקבלתי ממך
מעות, לומר הריני חלוני
קבלתי מעות, שאני מעבד
דיק להוא יין מרשותי
בכל עת שמחלה (2)
מותר. אם יש מפתח או
חותם צד ישראל (3). זה
היה מעשה בית שאן
ואסור. דכיון דיש לו מלוה
על אותו יין מאי דבעי
עבד, אכל מלוה שאני על
אחתי יין כמי שאין לו עליו
חוב דמי, דקמני רישא הלא
כותב לו התקבלתי ממך
מעות מותר (4).
הר"ן ע"ד רבי
ישמעאל